

AVRUPADA YAŞANAN GELİŞMELER VE 20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

AVRUPA'DA YAŞANAN GELİŞMELER

- Coğrafi keşiflerle dünyaya açılan ve zenginleşen Avrupalılar, sanat bilim ve kültür faaliyetlerine önem vermeye başladılar.
- 15. ve 16. Yüzyılda Avrupa'da "yeniden doğuş" anlamına gelen **Rönesans** yaşandı. Rönesans'la Avrupa'da Skolastik düşünce Katolik kilisesinin otoritesi, İncil ve Hristiyanlığın yeniden yorumlanmasıyla sarsıldı. Akılcılık ve bilimselliği benimseyen pozitif bilim Avrupalıya egemen olmaya başladı.
- 16. yüzyılda **Reform hareketleri** sonucu Avrupa'da mezhep birliği bozuldu. Kilisenin düşünce, bilimsel gelişmeler ve kültürel faaliyetler üzerinde kurduğu baskı ortadan kalkmaya başladı.
- 17. yüzyılda Avrupa'da "**Aydınlanma Çağı**" yaşanmıştır. Bilgiye ulaşmada akıl, deney ve gözlem yöntemi ortaya çıkmıştır. Avrupa'daki bu gelişmeler, Fransız İhtilali'nin çıkmasına sebep oldu.

Fransız İhtilali (1789)

Nedenleri:

- Ülkenin mutlak krallık yöntemiyle yönetilmesi,
 - Halktan alınan ağır vergiler,
- Halkın sosyal sınıflara ayrılması:**
- Soylular,
 - Ruhban sınıfı (din adamları)
 - Burjuvalar (ticaretle uğraşırılar)
 - Köylüler

- Filozof ve aydınların insan haklarını, demokrasiyi ve ulusal egemenlik kavramlarını ön plana çıkaran düşünceleri,

Aydınlanma dönemi aydınları:

- Montesquieu (Montesku)
- Jean Jacques Rousseau (Jan Jak Russo)
- Diderot (Didero)
- Voltaire (Volter)
- Burjuvanın halkın desteğini alarak bu düzeni değiştirmek istemesi ihtilalin çıkmasına neden olmuştur.

18. Yüzyılda yaptığı savaşlar, Fransa'yı ekonomik bakımdan çok yıpratmıştı. Yaşanan ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunlar sonucu çıkan olaylar, 14 Temmuz 1789'da halkın Bastille (Bastil) Hapishanesi'ne saldırıp siyasal mahkûmları serbest bırakması ile ihtilal başladı.

Sonuçları:

- Herkes, din, inanç, düşünce özgürlüğüne ve düşüncesini açıklama, yayma hakkına sahip oldu. Laik anlayışın temelleri atıldı.
- "**İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi**" yayımlandı.
- Egemenliğin millete ait olduğu, insanların eşit olduğu, hürriyet, mülkiyet ve güvenlik haklarının temel insan hakları olduğu kabul edildi.
- **Milliyetçilik kavramı** (her ulusun kendi geleceğine kendisinin karar verme düşüncesi) ortaya çıktı. Milliyetçilik, azınlıkların isyan etmesine ve imparatorlukların dağılmasına sebep olmuştur.

Sanayi Devrimi

Yeni buluşların üretime uygulanması ile üretimde insan ve hayvan gücünün yerini makineler almaya başladı. **Sanayi Devrimi** ilk olarak İngiltere'de dokumacılık alanında uygulandı.

Sonuçları:

- Büyük fabrikalar kuruldu. İşçi sınıfı ortaya çıktı.
- Köylerden kentlere göçler hızlandı.
- Buharlı tren ile buharlı gemi, ulaşımı geliştirdi.
- Makine gücü, üretimi hızlandırdı ve seri üretime geçildi.
- Artan üretimin ham madde ve pazar arayışı, önemli bir soruna dönüşmüştür. Bu durum devletlerarası rekabetin artmasına ve **sömürgecilik** doğmasına ve **I. Dünya Savaşı'nın** çıkmasına neden olmuştur.
- **Sömürgecilik** (Sanayisi gelişen ülkelerin, dünyanın az gelişmiş ülke ve bölgelerini ele geçirme veya kaynaklarından yararlanma sürecidir.)

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

Osmanlı Devleti, Avrupa'daki gelişmeleri takip edemediği için bilimsel, teknik ve ekonomik alanlarda Avrupa'nın gerisinde kalmıştır. Kalabalık nüfusu, yer altı ve yer üstü kaynaklarıyla Avrupalı devletler için iyi bir **ham madde ve pazar kaynağı** olmuştur. Kapitülasyonlar nedeniyle Avrupa'nın açık pazarı haline gelen Osmanlı Devleti, Batılı devletlerden borç almak zorunda kaldı. Bu borçlar ve borçların faizleri ödenemeyince **1881'de "Düyun-u Umumiye İdaresi" (Genel Borçlar İdaresi)** kuruldu. Fransız İhtilali'nin "**milliyetçilik**" ilkesi Osmanlı Devleti içinde yaşayan ulusların bağımsızlık amaçlı isyanlar çıkarmalarına ve devletin dağılmasına sebep olmuştur. Fransız İhtilali Osmanlı Devleti'nde:

- **Tanzimat Fermanı**
- **Islahat Fermanı**
- **I. Meşrutiyet'in (Kanun-i Esasi)** ilanında etkili olmuş ve demokratikleşme hareketlerinin başlamasını sağlamıştır.

Tanzimat Fermanı (1839)

Avrupalı devletlerin içişlerimize karışmalarını önlemek amacıyla ilan edilmiştir.

- Hiçbir kişi yargılanmadan cezalandırılmayacak, mahkemeler herkese açık olacak,
- Tüm halk yasalar önünde eşit olacak,
- Tüm halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacak,
- Vergiler herkesin gücüne göre alınacak,
- Askerlik, vatandaşlık görevi haline getirilecek ve belli esaslara bağlanacak.

Tanzimat Fermanı ile Osmanlı Devleti'nde anayasacılık fikrinin gelişmesi sağlanmış ve hukukun üstünlüğü ilkesi kabul edilmiştir.

Islahat Fermanı (1856)

Avrupa devletlerinin baskısı ile 1856'da "Islahat Fermanı" ilan edildi. **Fermanın amacı**, Müslüman olmayan Osmanlı topluluklarının Müslümanlarla her yönden eşitliğini sağlamaktır.

- Müslüman olmayanlara bütün devlet memurluklarına atanabilme ve meclislere girebilme hakları tanındı.
- Müslüman olmayanların ibadet yeri ve okul açabilmeleri, din ve mezhebi yüzünden aşağılanmamaları, din değiştirmeye zorlanmamaları, bütün okullara ve askerî hizmete girebilmeleri, vergide Müslümanlarla eşit haklara sahip olmaları güvence altına alındı.
- **Ferman'la tanınan haklar Osmanlı toplumunu birleştirme amacını taşısa da Avrupalı devletlerin Osmanlı iç işlerine daha çok müdahale etmesine neden oldu ve azınlıkların bağımsızlık hareketlerini engelleyemedi.**

I. MEŞRUTİYET'İN (KANUN-U ESASİ) İLANI (1876)

- **Türk tarihinde ilk defa anayasal düzene geçilmiş oldu. Osmanlı Devleti'nde halk ilk defa ülke yönetimine katılmıştır.**
- **Genç Osmanlılar**, padişahın halk adına denetlenmesi gerektiğini savunan düşüncenin öncüleri olmuştur.
- Anayasada ;
 - Kişiler arası eşitlik,
 - Mal ve konut dokunulmazlığı,
 - Eğitim hakkı, vicdan hürriyeti,
 - Basın hürriyeti ve mahkemelerin bağımsızlığı,
 - Kişi hak ve hürriyetleri,
 - Padişaha; meclisi açma, kapatma, meclise yasa çıkarma için izin verme ve çıkardığı yasaları veto etme hakkı verilmiştir.
- II. Abdülhamit 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı bahane ederek meclisi tatil etmiştir (1878).
- II. Abdülhamit, 1908'e kadar ülkeyi tek başına yönetmiştir.
- **İttihat ve Terakki Cemiyeti (Birleşme ve İlerleme Cemiyeti)**'nin baskıları sonucu 1908'de II. Meşrutiyet Dönemi başlamıştır.
- İttihat ve Terakki Cemiyeti I. Dünya Savaşı sonlarına kadar ülkeyi yönetmiştir.

A- BATI'YA ERKEN AÇILAN KENT: SELANİK

- ✓ Mustafa Kemal'in çocukluğunun geçtiği şehir olan Selanik, Osmanlı'nın Batı'ya açılan kapısıdır.
- ✓ Şehirde çok farklı milletler yaşamaktaydı.

Not: Bu milletler 19. yüzyıla kadar uyum içinde yaşamışlardır.

- Bu durum şehirde;
- ⇒ çok uluslu yapıyı,
 - ⇒ zengin kültürel yapıyı,
 - ⇒ canlı bir ticaret hayatı
- ortaya çıkardı.

Fikir Akımları

Osmanlı Devleti'ni bulunduğu kötü durumdan kurtarmak için ortaya atılan düşüncelerdir.

Fikir Akımı	Amaç	Stratejisi
1 Osmanlıcılık	Osmanlı Devleti'nin Kurtuluşu	Osmanlı içinde yaşayan milletleri Osmanlıcılık duygusuyla bir arada tutmak.
2 Türkçülük		Tüm Türkleri bir arada tutmak.
3 İslamcılık		Tüm Müslümanları halifenin etrafında birleştirmek.
4 Batıcılık		Avrupa tarzı yenilikler yapmak.

1. BÖLÜM: MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK VE EĞİTİM HAYATI

B- MUSTAFA KEMAL OKULDA

Osmanlı Devleti'nde Faaliyet Gösteren Okullar

- Medreseler
- Batı Tarzı Okullar
- Azınlık Okulları
- Yabancı Okullar
- ✓ Osmanlı Devleti'nde eğitim - öğretim birliği yoktur.

Mustafa Kemal'in Ailesi

- Ali Rıza Bey (Babası)
- Zübeyde Hanım (Annesi)
- Makbule Hanım (Kız kardeşi)

Mustafa Kemal'in Öğrenim Gördüğü Okullar

- Mahalle Mektebi**
 - Dinî ve geleneksel eğitim verilir.
 - Annesinin isteği ile gitmiştir.
 - Mustafa Kemal bu okulu yarıda bırakmıştır.
- Şemsi Efendi Mektebi**
 - Çağdaş eğitim verilir.
 - Babasının isteği ile gitmiştir.
- Mülkiye Rüştiyesi (Sivil ortaokul)**
 - Mustafa Kemal bu okulu yarıda bırakmıştır.
- Askerî Rüştiye (Askerî ortaokul)**
 - Atatürk'e burada "Kemal" adı verilmiştir.
- Askerî İdadi (Askerî lise)**
 - Fransızcasını geliştirmiştir.
 - Edebiyat ve tarihe ilgi duymuştur.
- Harp Okulu**
 - Teğmen rütbesi ile mezun olmuştur.
- Harp Akademisi**
 - Kurmay yüzbaşı rütbesi ile mezun olmuştur.

2. BÖLÜM: MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

FRANSIZ İHTİLALİ (1789)

CEPHEDEN CEPHEYE MUSTAFA KEMAL

Askerlik Hayatındaki Önemli Olaylar

3. BÖLÜM: MUSTAFA KEMAL'İN HAYATINDAKİ DÖRT ŞEHİR

Selanik

- ✓ Mustafa Kemal bu şehirde farklı kültür, sosyal hayat ve yaşam tarzlarını görmüştür.
- ✓ İttihat ve Terakki Cemiyetine katılmıştır.
- ✓ Şehir; Mustafa Kemal'in değişim, gelişim ve fikirlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Manastır

- ✓ Burada aldığı eğitimle tarih bilinci ve milliyetçi kişiliği gelişti.
- ✓ Fransızcasını geliştirdi.
- ✓ Türk - Yunan savaşına katılmak istedi.

İstanbul

- ✓ Siyasi görüşleri burada olgunlaşmaya başlamıştır.
- ✓ Okul yıllarında gazete ve dergi hazırladı.
- ✓ Osmanlı Devleti işgallere tepkisiz kalınca halkı örgütlemek için Anadolu'ya geçti.

Sofya

- ✓ Batılı bir toplumun yaşayış biçimini gözlemlemesi bakımından önemlidir.
- ✓ Katıldığı toplantılarda yabancı temsilcilerle görüştü.
- ✓ Ülkedeki Türk azınlığın yaşantısıyla ilgilendi.

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI DEVLETİ

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girme Nedenleri

- ✓ Kaybettiği yerleri geri almak
- ✓ Alman hayranlığı
- ✓ Almanya'nın savaşı kazanacağı düşüncesi
- ✓ Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- ✓ Yavuz ve Midilli zırhlı gemilerinin Rus limanlarını bombalamasıyla Osmanlı Devleti fiilen savaşa girmiştir.

İtilaf Devletlerinin Osmanlı'yı Yanlarına Almamalarında:

- ✓ Osmanlı'nın askerî ve ekonomik yönden zayıf olması
- ✓ Osmanlı topraklarında çıkarlarının olması etkili olmuştur.

Almanya'nın Osmanlı'nın Savaşa Girmesini İstemesinde:

- ✓ Savaşı geniş alanlara yayarak cephelerdeki yükünü hafifletmek
- ✓ Osmanlı halifesinin Müslümanlar üzerindeki etkisinden yararlanmak istemesi etkili olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin Savaştığı Cepheler

Taarruz

Kafkas

Kanal

Savunma

Çanakkale

Suriye - Filistin

Irak

Hicaz - Yemen

Yardım

Makedonya

Romanya

Galiçya

İttifak Devletleri

Almanya
İtalya
Avusturya-Macaristan
Osmanlı Devleti
Bulgaristan

İtilaf Devletleri

İngiltere
Fransa
Rusya
İtalya
ABD
Sırbistan
Yunanistan

Savaş sırasında taraf değiştirmiştir.

Savaşa Katılan Devletler

I. DÜNYA SAVAŞI VE MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (1914 - 1918)

I. DÜNYA SAVAŞI'NIN NEDENLERİ

Genel Nedenler:

- ✓ Sömürgecilik
- ✓ Milliyetçilik akımının etkisi
- ✓ Silahlanma yarışı
- ✓ Devletler arası bloklaşma

Özel Nedenler:

- ✓ Almanya'nın İngiliz sömürgelerini ele geçirme isteği
- ✓ Rusya'nın sıcak denizlere inmek istemesi
- ✓ Almanya ve Fransa arasındaki Alsas Loren sorunu
- ✓ Rusya ile Avusturya - Macaristan arasında yaşanan Ortodoks - Slav çatışması

Savaşın başlamasında

Avusturya - Macaristan veliahtının bir Sırp tarafından öldürülmesi

Savaşın bitmesinde

ABD'nin savaşa girmesi ve yayımladığı Wilson İlkeleri etkili olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın Genel Sonuçları:

- ✓ Savaşı İtilaf Devletleri kazandı.
- ✓ İmparatorluklar yıkıldı.
- ✓ Millî devletler kuruldu.
- ✓ Avrupa'nın haritası değişti.
- ✓ Milyonlarca insan öldü.
- ✓ Yeni rejimler ortaya çıktı.
- ✓ II. Dünya Savaşı'na ortam hazırlandı.

Mondros Ateşkes Antlaşması

Osmanlı Devleti; Wilson İlkelerine güvenmesi ve Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi üzerine İtilaf Devletleri ile Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır.

Önemli Maddeleri

Madde	Amaç
✓ Boğazlar açılacak, istihkâmlar İtilaf Devletlerine verilecek.	✓ Anadolu ile Rumeli arasındaki toprak bütünlüğü bozmak
✓ Sınırların korunması ve iç güvenlik dışında kalan askerler terhis olacak.	✓ Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakmak ✓ Yapılacak işgalleri kolaylaştırmak
✓ İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit eden yerleri işgal edebilecek.	✓ İşgallere hukuki zemin hazırlamak ✓ İstenilen her yeri işgal etmek
✓ Doğudaki altı ilde karışıklık çıkarsa işgal edilecek.	✓ Doğuda Ermeni Devleti'nin kurulmasını sağlamak
✓ Ulaşım yolları ve iletişim sistemi İtilaf Devletlerine bırakılacak.	✓ İşgallerin duyulmasını önlemek ✓ Ulaşım ve iletişimi kontrol altına almak

Mondros ve İşgallere Karşı Tutumlar

İSTANBUL HÜKÜMETİ

✓ Ateşkesin gerekliliklerinin yerine getirilmesini istedi.

İTİLAFLAR DEVLETLERİ

✓ Barış antlaşmasını beklemeden işgallere başladı.

TÜRK HALKI

✓ Kurdukları cemiyetlerle bölgelerini işgallere karşı korumaya çalıştılar.

MUSTAFA KEMAL PAŞA

✓ İstanbul Hükümetinin tutumuna karşı Anadolu'da yeni bir mücadelenin başlatılması gerektiğini düşündü.

AZINLIKLAR

✓ Kurdukları cemiyetlerle ve aldıkları destekle işgallere başladılar.

KUVAYİMİLLİYE RUHU VE CEMİYETLER

Kuvayimilliy'e'nin Kurulmasında

- ✓ İstanbul Hükümetinin işgallere sessiz kalması
- ✓ Ordunun dağıtılması
- ✓ Silahlara el konulması
- ✓ Azınlıkların zararlı faaliyetleri
- ✓ Anadolu'da işgallerin başlaması

Kuvayimilliy'e'nin Önemi

- ✓ İşgallere karşı Türk halkının direnme azmini artırmıştır.
- ✓ Millî Mücadele'nin başlamasına katkı sağlamıştır.
- ✓ Düşmanı oyalamıştır.
- ✓ TBMM'ye karşı çıkan isyanları bastırmıştır.

Yararlı Cemiyetler

- ✓ Kilikyalılar Cemiyeti
- ✓ Millî Kongre Cemiyeti
- ✓ Trabzon Muhafaza-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti
- ✓ Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti
- ✓ İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti
- ✓ Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- ✓ Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

- ✓ Mavri Mira Cemiyeti
- ✓ Pontus Rum Cemiyeti
- ✓ Hınçak ve Taşnak Cemiyeti
- ✓ Etnik-i Eteryay Cemiyeti

Türklerin Kurduğu Cemiyetler

- ✓ Wilson Prensipleri Cemiyeti
- ✓ Kürt Teali Cemiyeti
- ✓ İngiliz Muhipleri Cemiyeti
- ✓ Hürriyet ve İtilaf Fırkası
- ✓ İslam Teali Cemiyeti

Özellikleri

- ✓ İtilaf Devletleri tarafından desteklenmişlerdir.
- ✓ Bağımsız devlet kurmayı amaçlamışlardır.

Özellikleri

- ✓ Türklerin kurduğu zararlı cemiyetlerdir.
- ✓ İtilaf Devletleri tarafından desteklenmişlerdir.
- ✓ Tam bağımsızlık ilkesine aykırı hareket etmişlerdir.

Özellikleri

- ✓ Halkın kendi bölgesini korumak amacıyla kurduğu millî kuruluşlardır.
- ✓ Halkın işgallere karşı doğal tepkisidir.
- ✓ Ulusal bilincin doğmasına katkı sağlamışlardır.
- ✓ İstanbul Hükümeti, İtilaf Devletleri ve azınlıklara karşı mücadele etmişlerdir.
- ✓ Sivas Kongresi'nde bir çatı altında birleştirilmişlerdir.

MİLLÎ MÜCADELE BAŞLIYOR

Samsun'a Çıkış (19 Mayıs 1919)

- ✓ M. Kemal Paşa bölgedeki güvenliği sağlaması için 9. Ordu Müfettişliği görevi ile Samsun'a gönderildi.
- ✓ Mustafa Kemal Paşa'nın esas amacı halkı örgütleyerek Millî Mücadele'yi başlatmaktır.

Havza Genelgesi (28 - 29 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Paşa ;
- ✓ İşgallerin protesto edilmesini
- ✓ İtilaf Devletleri ve İstanbul Hükümetine karşı protesto telgrafları çekilmesini
- ✓ Mitingler düzenlenmesini
- ✓ Azınlıklara zarar verilmemesini istedi.
- ✓ Millî bilincin uyandırılmasını amaçladı.

Önemi

- ✓ Mustafa Kemal Paşa'nın işgallere karşı ilk resmî tepkisidir.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- ✓ Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir. → Millî Mücadele'nin gerekçesidir.
- ✓ İstanbul Hükümeti sorumluluğunu yerine getirmemektedir. → İstanbul Hükümetine ilk kez karşı çıkmıştır.
- ✓ Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır. → Millî Mücadele'nin amaç ve yöntemi belirlenmiştir.
- ✓ Her türlü etkiden uzak millî bir kurul oluşturulmalıdır. → Millî egemenliğe vurgu yapılmıştır. Temsil Heyetinin kurulmasından söz edilmiştir.
- ✓ Sivas'ta millî bir kongre toplanmalıdır. → Millî iradeye önemi verilmiştir.

Önemi

- ✓ Millî Mücadele'nin eyleme geçmesidir.

Erzurum Kongresi (23 Temmuz - 7 Ağustos 1919)

- ✓ Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- Millî sınırlardan söz edilmiştir.
- ✓ İstanbul Hükümeti bağımsızlığı sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır.
- İlk kez geçici bir hükümet kurma fikri ortaya çıkmıştır.
- ✓ Kuvayimilliy'e'yi etkili, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.
- Millî bağımsızlık ve millî egemenlik vurgusu yapılmıştır.
- ✓ Manda - himaye kabul edilemez. Tam bağımsızlık istenmiştir.
- ✓ Mebusan Meclisi açılmalı, hükümet denetlenmelidir.
- Millî iradeye önem verilmiştir.

Önemi

- ✓ Toplanma şekli bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusaldır.
- ✓ Manda ve himaye ilk kez reddedilmiştir.
- ✓ Temsil Heyeti oluşturulmuş ve başkanlığına Mustafa Kemal Paşa getirilmiştir.

Sivas Kongresi (4 - 11 Eylül 1919)

- ✓ Erzurum Kongresi kararları aynen kabul edilmiştir.
- ✓ Bütün cemiyetler bir çatı altında toplanmıştır.
- Millî Mücadele'yi tek merkezden yönetmek amaçlanmıştır.
- ✓ Manda ve himaye reddedilmiştir.
- Kesin olarak tam bağımsızlık istenmiştir.
- ✓ Temsil Heyeti'nin üye sayısı 16'ya çıkarılmıştır.
- Temsil Heyeti, TBMM açılıncaya kadar hükümet görevini yaparak millet adına söz söylemeye yetkili hâle gelmiştir.

Önemi

- ✓ Her bakımdan ulusaldır.
- ✓ Kamuoyunu bilgilendirmek için *irade-i Milliye* gazetesi çıkarılmıştır.
- ✓ Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa'dır.
- ✓ Ali Fuat Paşa, Batı Cephesi'ne komutan olarak atanmıştır.
- ✓ İstanbul Hükümeti istifa etmiştir.

Amasya Görüşmeleri (20 - 22 Ekim 1919)

- ✓ İstanbul Hükümetinin temsilcisi *Salih Paşa* ile Temsil Heyeti temsilcisi *Mustafa Kemal Paşa* arasında yapılmıştır.
- ✓ Meclisin toplanması kararı alınmıştır.
- ✓ Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin varlığı tanınacaktır.
- Temsil Heyeti İstanbul Hükümeti tarafından resmen tanınmıştır.
- ✓ Temsil Heyetinin izni olmadan anlaşma yapılmayacaktır.
- Milletin hakları korunmaya çalışılmıştır.

Önemi

- ✓ Temsil Heyetinin gücü artmıştır.
- ✓ İstanbul Hükümeti sadece meclisin açılması kararını onaylamıştır.

Mebusan Meclisinin Açılması - Misakımillî Kararları (28 Ocak 1920)

- ✓ Mustafa Kemal'in istekleri gerçekleşmemiştir.

Misakımillî Kararları:

- ✓ Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırada işgal olmayan yerler birbirinden ayrılmaz bir bütündür.
- İşgallere karşı çıkmıştır.
- ✓ Kars, Ardahan, Batum ve Batı Trakya'da halk oyuna başvurulacaktır.
- Bölge halkının Türk olması etkili olmuştur.
- ✓ Azınlık hakları, komşu ülkelerdeki Müslümanlara verilen haklar kadar olmalıdır.
- Devletler arası eşitlik benimsenmiştir.
- ✓ Siyasi, adli, mali sınırlamalar kaldırılmalıdır.
- Kapitülasyonların kaldırılması istenmiştir.

Önemi

- ✓ Millî Mücadele'nin siyasi programıdır.
- ✓ Bu kararlardan sonra İtilaf Devletleri İstanbul'u işgal etmiştir. Mebusan Meclisi dağıtılmış ve Anadolu'da yeni bir meclis için çalışmalar başlamıştır.

Ankara'nın Merkez Seçilmesinde

- ✓ Güvenli bir yer olması
- ✓ Batı Cephesi'ne yakın olması
- ✓ Halkının vatansever olması
- ✓ Ulaşım ve haberleşme imkânlarının gelişmiş olması etkili olmuştur.

Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi (27 Aralık 1919)

- ✓ Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti üyeleri 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi ve burası merkez yapıldı.

TBMM'nin Açılması (23 Nisan 1920)

- ✓ Meclis başkanlığına Mustafa Kemal seçildi.
- ✓ Hükümet kurmak zorunludur.
- ✓ Geçici hükümet başkanı ve padişah vekili atanmamalıdır.
- ✓ Yasama ve yürütme yetkisi TBMM'ye aittir.
- ✓ Meclis başkanı hükümetin de başkanıdır.

I. Meclis → Kurucu, demokratik, çoğulcu ve savaştıdır.

TBMM'ye Karşı Çıkan Ayaklanmalar

İstanbul Hükümetinin Çıkarıldığı Ayaklanmalar	İstanbul Hükümeti ile İtilaf Devletlerinin Birlikte Çıkarıldığı Ayaklanmalar	Azınlıkların Çıkarıldığı Ayaklanmalar	Kuvayimilliyeli Liderlerinin Çıkarıldığı Ayaklanmalar
• Kuvayı İnzibatiye İsyanı • Ahmet Anzavur İsyanı	• Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı Ayaklanmaları • Bozkır • Yozgat • Afyon • Koçgiri • Çapanoğlu Millî Aşireti İsyanı	• Rum İsyanları • Ermeni İsyanları	• Çerkez Ethem İsyanı • Demirci Mehmet Efe İsyanı

Olumsuz Sonuçları

- ✓ Silah, para, asker gücü boşa harlandı.
- ✓ Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması gecikti.

Olumlu Sonuçları

- ✓ TBMM'nin otoritesi arttı.
- ✓ TBMM'nin teşkilatlanması hızlandı.

Sevr Barış Antlaşması (10 Ağustos 1920)

- ✓ İstanbul Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında imzalandı.
- ✓ İstanbul → Barış şartlarına uyulması şartıyla Osmanlı'da kalacak.
- ✓ Boğazlar her devletin gemisine açık olacak. Türk üyesi olmayan komisyon kurulacak.

- Egemenliğimize aykırıdır.
- ✓ Azınlık hakları genişletilecek.
- İç işlerimize karışılma imkânı elde edildi.

- ✓ Zorunlu askerlik olmayacak.
- ✓ Silah gücü sınırlandırılacak.
- ✓ Kapitülasyonlardan İtilaf Devletleri yararlana-cak.
- ✓ Savaş tazminatı ödenecek.

- Ekonomik bağımsızlık kalktı.
- ✓ Doğu'da Kürt ve Ermeni devleti kurulacak.

- İngiltere → Arabistan ve Irak'ı
- Yunanistan → Doğu Trakya, Batı Anadolu, Ege Adalarını
- Fransa → Antep, Urfa, Suriye, Adana, Malatya, Sivas ve çevresini
- İtalya → Rodos ve On İki Ada, Antalya, Konya yöresi ve Batı Anadolu'yu işgal edebilecek.

Önemi ve Sonuçları

- ✓ Türk halkı için ölüm fermanıdır.
- ✓ Meclis onaylamadığı için geçersizdir.
- ✓ Türk halkını yıldırnamıştır.
- ✓ Uygulanamamıştır.

KURTULUŞ SAVAŞI

DOĞU CEPHESİ

✓ Bu cephede Ermenilerle mücadele edilmiştir.

Kurtuluş Savaşı Öncesi Ermeni Sorunu

- ✓ 19. yy. sonralarından itibaren Rusya ve İngiltere, Ermenileri kişkırtıyordu.
- ✓ Taşnak ve Hınçak Cemiyetlerini kuran Ermeniler isyan çıkarmışlardı.
- ✓ I. Dünya Savaşı sırasında Rusya ile anlaşılan Ermeniler Türkleri katletmeye başladılar. Bunun üzerine Osmanlı Devleti Sevk ve İskân Kanunu çıkartarak Ermenileri daha güvenli yerlere göç ettirdi.
- ✓ Doğu Cephesi genel olarak Doğu Anadolu Bölgesi'ni kapsar.

Kurtuluş Savaşı Dönemi Ermeni Sorunu

- ✓ Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurmak isteyen Ermenilerle TBMM arasında yapılan savaşı TBMM kazandı. Gümrü Antlaşması imzalandı.
- 3 Aralık 1920 Gümrü Antlaşması'na göre, (TBMM - Ermenistan)
- ✓ Sınır, Aras Nehri ile Çıldır Gölü hattı olacak.
- ✓ Ermenistan, Doğu Anadolu'daki iddialarından vazgeçecek.
- ✓ Ermenistan Türkiye'ye karşı düşmanca harekette bulunmayacak.

Önemi

- ✓ TBMM'nin ilk askerî ve siyasi başarısıdır.
- ✓ Misakimilliyî tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- ✓ Doğu Cephesi büyük ölçüde kapandı.
- ✓ Ermeni Sorunu sona erdi.

GÜNEY CEPHESİ

- ✓ Bu cephede Fransızlar ve Ermenilerle mücadele edildi.
- ✓ İngiltere Antep, Urfa, Maraş, Hatay, Mersin ve Osmaniye'yi Fransa'ya devretti.
- ✓ İşgallere karşı ilk direniş Hatay Dört Yol'da oldu.
- ✓ Bölgede Ermenilerin yaptığı katliamlara Türk halkı sessiz kalmadı.
- ✓ Maraş'ta Sütcü İmam, Urfa'da Ali Saip Ursavaş, Antep'te Şahin Bey önderliğinde düşmanla mücadele edildi.
- ✓ Bu cephede Kuvayimillîye birlikleri mücadele etmiştir.
- ✓ Uzun mücadeleler sonunda Fransa'yla yapılan Ankara Antlaşması ile düşman bölgeyi terk etti.
- ✓ TBMM tarafından Antep'e 1921 yılında "Gazi", Maraş'a 1923 yılında "Kahraman", Urfa'ya 1924 yılında "Şanlı" unvanları verildi.
- ✓ Güney bölgelerimizi işgal eden İtalya Türklerle silahlı mücadeleye girmedir.
- ✓ İtalyanlar II. İnönü Savaşı sonrası işgal ettikleri yerleri boşaltmaya başladı. Sakarya Savaşı'ndan sonra tamamen çekildi.

- ✓ 724 şiir arasında Mehmet Âkif Ersoy'un şiiri "İstiklal Marşı" olarak seçildi.

BATI CEPHESİ

- ✓ Bu cephe İzmir'in işgalinden hemen sonra kurulmuştur. Yunanlılarla mücadele edilmiştir.
- ✓ Başlangıçta Kuvayimillîye birlikleriyle mücadele edildi. İstenilen başarı elde edilemeyince düzenli orduya geçildi.

I. İnönü Savaşı (6 - 11 Ocak 1921)

- ✓ Yunan taarruzu karşısında güçlü bir savunma yapan İsmet Paşa komutasındaki Türk ordusu başarılı oldu.
- ✓ Düzenli ordunun ilk başarısıdır.

Ulusal Sonuçları

İsmet Paşa generalliğe getirildi. 1921 Anayasası kabul edildi.

Uluslararası Sonuçları

a) Londra Konferansı (23 Şubat - 12 Mart 1921)

- ✓ Konferansa İtilaf Devletleri, hem TBMM'yi hem de İstanbul Hükümetini çağırarak Türk tarafı arasındaki görüş ayrılığından yararlanmak istedi.
- ✓ TBMM'nin amacı barışçıl şekilde dünyaya Misakimillî'yi tanıtmaktı.
- ✓ İtilaf Devletleri Sevr'i kabul ettirmeye çalıştı.
- ✓ Konferansta sonuç alınamadı. İtilaf Devletleri TBMM'yi resmen tanıdı.

b) Türk - Afgan Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

- ✓ Afganistan'la TBMM arasında dostluk antlaşması imzalandı.
- ✓ TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan'dır.

c) Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- ✓ SSCB ile TBMM arasında imzalandı. İki tarafın ortak düşman karşısında olması antlaşmanın imzalanmasında etkili olmuştur.

Önemli Maddeleri

- ✓ Birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımayacaktır.
- * Uluslararası alanda birlikte hareket edilecektir.
- ✓ Osmanlı ile Çarlık Rusya arasındaki antlaşmalar geçersiz sayılacaktır.
- * İki devlette rejim değişikliği oldu.
- * Batum Gürcistan'da kalacak.
- * Batum'un Gürcistan'a verilmesi Misakimillî'den verilen ilk tavizdir.
- ✓ Doğu sınırlarımız çizilmiştir.

II. İnönü Savaşı (23 Mart - 1 Nisan 1921)

- ✓ Yunan taarruzu, Türk ordusu karşısında başarılı olamadı.

Sonuçları:

- ✓ Halkın TBMM'ye olan güveni arttı.
- ✓ İtalya Anadolu'yu boşaltmaya başladı.
- ✓ Mustafa Kemal Paşa, İsmet Paşa'ya tebrik telgrafı gönderdi.

Teklif-i Milliye Emirleri

- ✓ TBMM üç aylık bir süre için Meclisin tüm yetkilerini Mustafa Kemal Paşa'ya verdi.
- ✓ Mustafa Kemal Paşa ordunun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bu emirleri yayımladı.

Sakarya Meydan Savaşı

- ✓ Yunan taarruzu ile başlayan savaşta "topyekûn savaş" taktiği uygulanmıştır.

Sonuçları:

- ✓ Yunan kuvvetleri çekilirken Türk ordusu saldırıya geçti.
- ✓ 1683'ten beri devam eden Türk geri çekilmesi sona erdi.
- ✓ Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazi" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verildi.

a) Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

- ✓ Kafkas cumhuriyetleri ile yapılmıştır.
- ✓ Doğu sınırlarımız kesinlik kazanmıştır.

b) Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

- ✓ TBMM ile Fransa arasında imzalandı.
- ✓ Fransa, Hatay hariç işgal ettiği yerlerden çekilecekti.

Sonuçları:

- ✓ TBMM'yi tanıyan ilk itilaf devleti Fransa'dır.
- ✓ Hatay, Misakimillî'den verilen ikinci tavizdir.

Büyük Taarruz

- ✓ Taarruz için gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra Türk taarruzu karşısında Yunan ordusu geri çekildi. Mustafa Kemal'in ileri emri ile düşman Anadolu'dan atıldı. Silahlı mücadele sona erdi.

Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922)

- ✓ İngiltere, sömürgelerinden yardım almaması ve müttefiklerinin kendisini yalnız bırakması üzerine TBMM'ye ateşkes teklifinde bulundu.
- ✓ Türk-Yunan savaşı sona erecek.
- ✓ Yunanistan on beş gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.
- ✓ Ateşkes imzalandıktan sonra İstanbul ve Boğazlar TBMM'ye bırakılacaktı.
- ✓ Askerî başarı diplomatik başarıyı da beraberinde getirmiştir.
- ✓ Doğu Trakya savaş yapılmadan alınmıştır.
- ✓ İstanbul'un TBMM'ye bırakılmasıyla Osmanlı Devleti yok sayılmıştır.

Önemi

Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

- ✓ Lozan'a gönderilen heyetten devletlerin eşitliğinin gözetilmesi istendi.
- ✓ Sınırlar; Hatay, Musul, Batum hariç Misakimillî'ye göre çizildi.
- ✓ Azınlıklar, savaş tazminatı, dış borçlar, yabancı okullar ve patrikhane sorunu istenilen şekilde çözüldü.
- ✓ Boğazlar, Hatay ve nüfus mübadelesi konuları Lozan sonrası çözüldü.
- ✓ Askerî zaferler siyasi zaferlerle sonuçlandı.
- ✓ Osmanlı'dan kalma pek çok sorun çözüldü.
- ✓ Sömürge altında olan devletlere ışık olmuştur.
- ✓ Sınırlar, Boğazlar, İstanbul'un durumu kapitülasyonlar ve azınlıkların durumu Sevr Antlaşması'nın şartlarına göre lehimize çevrilmiştir.

Sonuçları

ATATÜRKÇÜLÜK

Atatürkçülük

Temelleri Atatürk tarafından atılan devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata toplumun temel kurumlarına ilişkin gerçekçi düşüncelere ve ilkelere denir.

Atatürk'ü Etkileyen Türk ve Yabancı Aydınlar

Atatürkçülüğün Nitelikleri

- ✓ Türk insanının ihtiyaçlarından doğmuştur.
- ✓ Türkiye'yi çağdaş ülkeler seviyesine çıkarmayı hedefler.
- ✓ Tam bağımsızlığı ve millî egemenliği benimser.
- ✓ Eşitlikçi ve barışçıldır.
- ✓ Sınıf kavgasına karşıdır.
- ✓ Akılcı, bilimsel, özgür düşüncüyü benimser.

Cumhuriyet Bize Emanet

Atatürk'ün Türk gençliğine emanet ettiği devletimizin sonsuza kadar yaşaması için Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalmalıyız.

Atatürk İlkelerinin Özellikleri

- ✓ Kaynağı Türk millî kültürüdür.
- ✓ Evrensel ve barışçıldır.
- ✓ Akılcı ve bilimseldir.
- ✓ Birbirine uyumludur.
- ✓ Taklitçi değildir.

Mazlum Milletler

- ✓ Sömürge döneminde haksızlığa uğramış, kaynakları sömürülmüş milletlere denir.
- ✓ Bağımsızlık mücadelemiz mazlum milletlere örnek olmuştur.

Pakistan Afganistan
Hindistan

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin Oluşmasında Etkili Olan Olaylar

- ✓ Fransız İhtilali
- ✓ Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın gerisinde kalması
- ✓ Yaşanan toprak kayıpları
- ✓ Avrupalı devletlerin Osmanlı'yı bölme çabaları etkili olmuştur.

Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşmasında doğup büyüdüğü ortam, yaşadığı olaylar, millî sorunlar, okuduğu kitaplar, öğretmenleri, yerli ve yabancı düşünürler etkili olmuştur.

Millî Güç Unsurları

Millî Güç: Bir ulusun, ulusal hedeflere ulaşması için kullanabileceği maddi ve manevi kaynakların toplamıdır.

Ekonomik Güç: Bir ülkenin sahip olduğu yer altı ve yer üstü kaynaklarının toplamıdır.

- ✓ Güçlü ve bağımsız bir devlet ancak güçlü bir ekonomi ile var olur.
- ✓ Kapitülasyonların kaldırılması, yabancı kuruluşların millîleştirilmesi, sanayi tesislerinin açılması

Sosyokültürel Güç: Ülkedeki eğitilmiş, kültürlü ve teknik bilgilerle donatılmış insanların oluşturduğu güçtür.

- ✓ Bu güç bilim - sanat ve diğer alanlarda gelişmeyi tetikler.
- ✓ Eğitilmiş, kültürlü, yetişmiş, nitelikli insan gücüdür.
- ✓ Türk kültürünü geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılır.

Askerî Güç: Bir devletin sahip olduğu fiziki güçtür. İç ve dış tehlikelerden korunabilmek için askerî açıdan güçlü olunmalıdır.

- ✓ Düzenli orduya geçilmesi, ordunun ihtiyaçlarının karşılanması için düzenlemeler yapılması

Siyasi Güç: Devletin gücünü millettten alması ve devlet politikalarının millet iradesine göre planlanmasıdır. Millî irade ile ilgili yapılan çalışmalar bununla ilgilidir.

- ✓ TBMM'nin açılması
- ✓ Cumhuriyet'in ilanı
- ✓ Siyasi partilerin kurulması
- ✓ Anayasalar
- ✓ Kadınlara siyasi hakların verilmesi

Cumhuriyetçilik

- ✓ Egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimidir.
- ✓ Halkın kendi kendisini yönetmesidir.
- ✓ Yöneticiler seçimle işbaşına gelir.
- ✓ En iyi yönetim şeklidir.

Türk Halkına Kazandırdıkları

- ✓ Devlet yönetimine eşit katılma
- ✓ Kanun önünde eşitlik
- ✓ Düşünce özgürlüğünü sağlama

Yapılan İnkılaplar

- ✓ TBMM'nin açılması
- ✓ Anayasalar
- ✓ Saltanatın kaldırılması
- ✓ Cumhuriyet'in ilanı
- ✓ Siyasi partilerin kurulması
- ✓ Ordunun siyasetten ayrılması
- ✓ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

Anahtar Sözcükler

- Ulusal irade • Seçme ve seçilme • Seçim
- Demokrasi • TBMM • Parlamento
- Çoğulculuk

Milliyetçilik

- ✓ Geçmişte bir arada yaşamış, şimdi bir arada yaşayan, gelecekte de bir arada yaşama inancında olan aynı vatana sahip dil, kültür ve gaye birliği içerisinde olan topluma millet denir.
- ✓ İrkçiliği kabul etmez.
- ✓ Milletini sevmek ve onu yüceltmek için çalışmak vardır.
- ✓ Dil, din, mezhep farkı gözetmeksizin kendini Türk hisseden herkes Türk'tür.
- ✓ Millî birlik ve beraberlik temeline dayanır.

Yapılan İnkılaplar

- ✓ İstiklal Marşı
- ✓ TBMM'nin açılması
- ✓ Kabotaj Kanunu
- ✓ TTK ve TDK'nin kurulması
- ✓ Kapitülasyonların kaldırılması
- ✓ Yabancı okulların MEB'e bağlanması
- ✓ Yabancı işletmelerin satın alınması
- ✓ Türk Parasını Koruma Kanunu
- ✓ Yabancı okullarda Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması

Anahtar Sözcükler

- Ulusal • Millî • Ulus • Beraberlik • Ortak dil
- Ortak kader • Vatan sevgisi • Millî tarih
- Millî kültür

Halkçılık

- ✓ Bir milleti oluşturan çeşitli mesleklerin ve toplumsal grupların olduğu insanlara halk denir.
- ✓ Belirli bir grup ya da kişi üstünlüğü yoktur.
- ✓ Herkes devlet imkânlarından eşit olarak yararlanır.
- ✓ Vatandaşlar kanun önünde eşittir.
- ✓ Sosyal devlet anlayışı benimsenir.
- ✓ "Devlet, millet içindir." anlayışı vardır.

Yapılan İnkılaplar

- ✓ Aşar vergisinin kaldırılması
- ✓ Soyadı Kanunu'nun kabul edilmesi
- ✓ Unvan ve lakapların kaldırılması
- ✓ Azınlıkların Türk vatandaşı olarak kabul edilmesi
- ✓ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- ✓ Kılık Kıyafet Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Millet Mekteplerinin açılması
- ✓ Medeni Kanun'un kabul edilmesi
- ✓ Okuma yazma seferberliğinin başlatılması

Anahtar Sözcükler

- Eşitlik • Sosyal adalet • Demokrasi
- Dayanışma • Sosyal devlet • Kamu yararı
- Ayrıcalıksız toplum

Devletçilik

- ✓ Halkın yararı olan alanlarda özel sektörün gerçekleştiremediği işleri devletin yapmasıdır.
- ✓ Özel teşebbüs engellenmez.
- ✓ Yabancı sermayenin yatırım yapmasına karşı değildir.
- ✓ Ekonomide vatandaş - devlet iş birliği vardır.

Yapılan İnkılaplar

- ✓ Beş yıllık kalkınma planlarının yapılması
- ✓ Teşviki Sanayi Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Eğitim, sağlık, kültür ve sanat alanında yatırımlar yapılması
- ✓ Faiz oranlarının devlet tarafından belirlenmesi
- ✓ Devlet bankalarının ve Merkez Bankası'nın kurulması
- ✓ Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nün kurulması
- ✓ Kamu İktisadi Teşebbüslerinin (KİT) kurulması

Anahtar Sözcükler

- Fabrika • Kalkınma • Sanayi • Kamulaştırma
- Yatırım • Bankalar • Sosyal adalet
- Özel teşebbüs

Laiklik

- ✓ Devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır.
- ✓ Dinin sömürü aracı olarak kullanılmasını engeller.
- ✓ Din ve mezhep kavgalarını önler.
- ✓ Her alanda akıl ve bilime önem verilir.

Yapılan İnkılaplar

- ✓ Saltanatın kaldırılması
- ✓ Halifeliğin kaldırılması
- ✓ Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması
- ✓ Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- ✓ Hafta tatilinin değiştirilmesi
- ✓ Tevhidi Tedrisat Kanunu
- ✓ Medreselerin kapatılması
- ✓ Kıyafet inkılabının yapılması
- ✓ Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurulması
- ✓ Medeni Kanun'un kabul edilmesi
- ✓ Laiklik ilkesinin anayasaya girmesi

Anahtar Sözcükler

- Akıl • Mantık ve vicdan özgürlüğü
- Çağdaşlaşma

İnkılapçılık

- ✓ Çağın gerisinde kalmış kurumların yıkılarak kısa bir süre içinde yeni kurumların oluşturulmasıdır.
- ✓ Çağdaş ve köklü değişiklik yapılmasıdır.
- ✓ Değişen şartlara göre kendini yeniler.
- ✓ İnkılapçılık, Atatürk ilkelerinin hepsini bünyesinde toplar.

Yapılan İnkılapların Özellikleri

- ✓ Gücünü halktan alır.
- ✓ Değişim ve gelişimden yanadır.
- ✓ Akıl ve bilimsel düşüncüyü savunur.
- ✓ Çağdaşlaşmayı amaçlar.
- ✓ Türk insanının ihtiyaçlarından ortaya çıkmıştır.
- ✓ Kabul edilmesinde dış baskı yoktur.

Anahtar Sözcükler

- İnkılap • Çağdaşlaşma • Yenilik • Değişim
- Batılılaşma • Akıl - bilim • Yenileşme
- Devrim • Dinamizm

ÇAĞDAŞ TÜRKİYE YOLUNDA ADIMLAR

Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar

Millî egemenliği güçlendirmek ve ülke yönetimindeki çift başlılığı önlemek için **1 Kasım 1922** tarihinde **Saltanat** kaldırıldı.

13 Ekim 1923 tarihinde coğrafi ve tarihî özelliklerinden dolayı **Ankara başkent** oldu.

3 Mart 1924 tarihinde **Halifelik** kaldırıldı. Laik düzene geçiş sağlandı.

29 Ekim 1923'te **Cumhuriyet** ilan edilerek devletin yönetim şekli belirlendi. Kabine sistemine geçildi.

Devletçi ekonomiyi benimseyen **Cumhuriyet Halk Partisi, Terakkiperver Cumhuriyet Partisi** ve serbest ekonomiyi benimseyen **Serbest Cumhuriyet Partisi** kuruldu.

Türk kadınına;
• 1930'da **belediye** seçimlerine katılma,
• 1933'te **muhtar** seçilme,
• 1934'te **milletvekili** seçilme hakkı verildi.

Eğitim - Kültür Alanındaki İnkılaplar

Türk Dil Kurumu ve **Türk Tarih Kurumu** kurularak millî kültürün geliştirilmesi amaçlanmıştır.

1 Kasım 1928'de **Harf İnkılabı** yapılarak okuma yazma kolaylaştırıldı.

3 Mart 1924 tarihinde **Tevhidi Tedrisat Kanunu** çıkarılarak medreseler kapatıldı. Bütün okullar MEB'e bağlandı. Kültürel birlik sağlandı.

İsviçreli Bilim İnsanı **Malche'nin** görüşleri doğrultusunda üniversite reformu yapıldı. Darülfünun kapatıldı. İstanbul Üniversitesi açıldı.

Millet Mektepleri açılarak 16 - 45 yaş aralığındaki halka okuma yazma öğretildi.

10. Yıl Nutku

1933 yılında, Cumhuriyet'in 10. yılında, **Atatürk'ün** Ankara'da yaptığı ünlü konuşmadır.

Ulu Önder Atatürk "**Ne mutlu Türk'üm diyene!**" sözleriyle konuşmasını bitirmiştir.

Cumhuriyet'in ilk on senesinde yapılan çalışmalar anlatılmıştır.

Büyük Nutuk

Atatürk, yaptığı çalışmalarını halka anlatabilmek için kaleme almıştır.

Birçok dile çevrilmiş **evrensel** bir eserdir.

1919 - 1927 yılları arasındaki olayları kapsar.

Sosyal ve Toplumsal Alanda Yapılan İnkılaplar

Soyadı Kanunu ile resmî işlerde karışıklık çıkması önlenmiştir. Halk arasındaki ayrıcalıklara son verilmiştir.

Saat ve ölçülerde değişiklik yapıp hafta tatili pazar gününe alınarak Avrupa ülkeleriyle uyum amaçlanmıştır. Yurt içindeki uygulamalarda birlik sağlanmıştır.

Tekke, zaviye ve türbeler kapatılarak halkın dinî duygularının istismar edilmesi önlenmiştir.

Şapka Kanunu çıkarılarak kılık ve kıyafet düzenlemesi yapılmıştır. Toplumsal kaynaşma sağlanmış ve Türk milleti çağdaş bir görünüme kavuşmuştur.

Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar

Aşar vergisi kaldırılarak köylünün ekonomik durumu iyileştirildi. Yerli malı kullanımı özendirildi.

Tarım Kredi Kooperatifleri ve Atatürk Orman Çiftliği kuruldu. Sümerbank, İş Bankası ve MTA kuruldu.

Beş yıllık kalkınma planları hazırlandı. Sanayinin gelişmesi için **Teşvik-i Sanayi Kanunu**, Türk denizciliğinin millileşmesi için **Kabotaj Kanunu** çıkarıldı.

Türkiye **İktisat Kongresi** İzmir'de toplandı. **Misak-i İktisadi** adlı bir belge kabul edildi.

Sağlık - Spor - Sanat Alanındaki İnkılaplar

• **Çocuk Esirgeme Kurumu** kuruldu.
• **Kızılay Cemiyeti** kuruldu.

Türkiye İdman Cemiyeti kuruldu. Paris Olimpiyatlarına sporcu gönderildi.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu çıkarıldı. Serum üretildi. Veremle mücadele dernekleri kuruldu.

Resim Heykel Müzesi, Musiki Muallim Mektebi ve **Türk İnkılap Sergisi** açıldı.

Rejim Karşıtı İsyanlar ve Olaylar

Cumhuriyet'i yıkmak isteyen **Şeyh Said** doğuda isyan çıkardı. Bu isyan bastırıldı. **Takrir-i Sükûn Kanunu** çıkarıldı. İstiklal Mahkemeleri kuruldu. **Terakkiperver Cumhuriyet Partisi** kapatıldı.

Mustafa Kemal Paşa'ya İzmir gezisi sırasında suikast planlandı. Bu suikast girişimi önceden haber alınarak önlemler alındı.

Rejim karşıtları Mene-men'de bir isyan çıkardı. Öğretmen Asteğmen Kubilay şehit edildi. Bu isyan bastırıldı. İsyancılar yargılandı. Çok partili hayata geçiş denemelerine ara verildi.

Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar

1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye) kabul edildi. **Egemenlik millete** verildi. **Güçler birliği** ilkesi uygulandı.

Eşitlikçi ve çağın ihtiyaçlarına yanıt verdiği için **İsviçre Medeni Kanunu** alındı. Türk kadınına sosyal haklar tanındı.

1961 ve 1982 Anayasaları hazırlandı.

1924 Anayasası kabul edildi. En uzun süre yürürlükte kalan anayasadır. **1928** yılında "**Devletin dini İslam'dır.**" maddesi anayasadan çıkarılmıştır. Atatürk ilkeleri **1937** yılında anayasaya eklenmiştir.

İtalya'dan **Ceza Kanunu**, Almanya'dan **Ticaret Kanunu** ve İsviçre'den **Borçlar Kanunu** alınmıştır.

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DİŞ POLİTİKASI

Komşularla İş Birliği / Balkan Antantı

- ✓ Balkanlarda barışı hâkim kılmak ve sınır güvenliğini sağlamak için **Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan** ve **Romanya** arasında imzalanmıştır.
- ✓ Antantın imzalanmasında Almanya ve İtalya'nın yayılmacı politikası ve üye ülkelerin sınır güvenliğini artırma isteği etkili olmuştur.
- ✓ Türkiye batı sınırını güvence altına almıştır.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi

- ✓ Boğazların uluslararası bir komisyon tarafından idare edilmesi Türkiye'nin egemenlik haklarını kısıtlamıştır.
- ✓ Dünya siyasetinde yaşanan yeni gelişmeler Boğazlarla ilgili yeni düzenlemeleri zorunlu hâle getirmiştir.
- ✓ Boğazlar Sözleşmesi ile komisyonun yetkileri Türk Devleti'ne bırakılmıştır.
- ✓ Boğazlar Türk hâkimiyetine alınarak egemenliğimizi kısıtlayan bu durum ortadan kaldırılmış ve Misakımillî'ye uygun olarak çözümlenmiştir.

Yabancı Okullar

- ✓ Avrupalı devletler kapitülasyonlarla pek çok okul açıp birçok hakka sahip oldular. Denetlenemeyen bu okullarda Türkler aleyhinde faaliyetler yapıyordu.
- ✓ Tevhid-i Tedrisat'la tüm okulların MEB'e bağlanmasına bazı ülkeler karşı çıktı. Türkiye, bu ülkelerin taleplerini iç işlerine karışılması olarak değerlendirip reddetti.
- ✓ Türkiye'nin bu kararı egemenlik haklarını korumaya yöneliktir.

Sadabat Paktı

- ✓ İtalya'nın Habeşistan'a saldırması, Akdeniz ve Orta Doğu'nun güvenliğini tehlikeye düşürmüştür. Bu nedenle **Türkiye, İran, Irak** ve **Afganistan** arasında imzalanmıştır.
- ✓ Sınırlara saygılı olunacak ve devletlerin iç işlerine karışılmayacak maddeleri kabul edilmiştir.
- ✓ Bu antlaşma ile Türkiye doğu sınırını güvence altına almıştır.

Dış Borçlar

- ✓ Fransa ile aramızda sorun olan dış borçlar, 1954 yılına kadar Fransa'ya ödendi.

Musul Sorunu

- ✓ Lozan'da çözüme kavuşturulamayan Musul Sorunu yapılan ikili görüşmelerde çözümlendi.
- ✓ Milletler Cemiyeti İngiltere lehine karar verdi. Bunun üzerine Türkiye bölgeye askerî harekât düzenlemek istedi. Ancak askerî harekât Şeyh Said İsyanı'nın çıkması üzerine gerçekleşmedi. Bunun sonucunda İngiltere ile Ankara Antlaşması imzalandı.

Ankara Antlaşması

- ✓ Musul, Irak'a bırakıldı.
- ✓ Petrol gelirinden pay alındı.
- ✓ Misakımillî'den verilen bir tavizdir.
- ✓ İç sorun dış politikayı olumsuz etkiledi.

Türkiye Milletler Cemiyetinde

- ✓ Dünya barışına katkıda bulunmak amacıyla, **İspanya'nın** teklifi ve **Yunanistan'ın** desteği ile cemiyete üye olduk.
- ✓ Türkiye ile ilgili sorunlarda ülkemiz aleyhindeki tutumu nedeniyle Milletler Cemiyetine güvenimiz azaldı.

Nüfus Mübadelesi

- ✓ Lozan'a göre İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler hariç, Yunanistan'la Türkiye arasında nüfus değişimi olacaktı.
- ✓ Yunanistan'ın İstanbul'da daha fazla Rum bırakmak istemesi sorunu başlattı. Milletler Cemiyeti soruna çözüm getiremedi.
- ✓ 10 Haziran 1930'da yapılan Nüfus Mübadelesi Antlaşması'na göre; yerleşme ve doğum tarihine bakılmaksızın İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler yerleşik kabul edildi.
- ✓ Dostluk ilişkisi Balkan Antantı'nın yapılmasına zemin hazırladı.

Hatay Anavatan'a katılıyor.

- ✓ Lozan Antlaşması ile Hatay, Fransa mandasındaki Suriye'ye bırakılmıştı. Misakımillî'den taviz verilmişti. Atatürk bu durumu kabullenememiştir.
- ✓ Fransa, bölgeden çekilince Hatay'ın durumu belirsizleşti. Sorun, Milletler Cemiyetine taşındı. Yapılan görüşmelerde "Hatay'ın geleceğini bölge halkı belirlemeli" ilkesi kabul edildi.
- ✓ 1938'de "**Hatay Bağımsız Cumhuriyeti**" kuruldu.
- ✓ 1939'da **Hatay Meclisi** Türkiye'ye bağlanma kararı aldı.
- ✓ Hatay, Misakımillî'ye göre Anavatan'a katılan son toprak parçasıdır.

Türk Dış Politikasının Esasları

- ✓ Bağımsızlığı korumak
- ✓ Millî sınırlar içinde kalmak
- ✓ Barışçı olmak
- ✓ Eşit şartlarda ilişki kurmak
- ✓ Hukuka bağlı kalmak
- ✓ Gerçekçi olmak
- ✓ Millî güce bağlı olmak

Yurtta barış dünyada barış.

Atatürk Bizimle

- ✓ Atatürk'ün sağlığı 1937 yılından itibaren bozulmaya başladı.
- ✓ Buna rağmen çalışmalarını aralıksız sürdürdü, bu da hastalığının artmasına neden oldu. Hastalığı şiddetlenince vasiyetini yazdı.
- ✓ Hastalığı 1938 yılı Kasım ayının ilk haftasından itibaren şiddetlendi. 8 Kasım'da komaya giren Atatürk, 10 Kasım'da aramızdan ayrıldı.
- ✓ Naaşı önce Etnoğrafya Müzesine kaldırıldı. Daha sonra 1953'te yapılan Anıtkabir'e yerleştirildi.
- ✓ Ülkemizde her yıl 10 - 16 Kasım tarihleri arası Atatürk Haftası'dır.

Adım Adım Savaşa Doğru

II. Dünya Savaşı'nın nedenleri:

- ✓ Dünyada devletler arası dengenin bozulması
- ✓ Dünya savaşını bitiren antlaşmaların ağır şartlar içermesi
- ✓ İtalya, Almanya ve Japonya'nın yayılcı politikaları
- ✓ Milletler Cemiyetinin savaşın çıkmasını engelleyememesi
- ✓ II. Dünya Savaşı'nın Gelişimi: Almanya, İtalya, Japonya **Mihver Devletleri** oluşturmuştur.
- ✓ ABD, İngiltere, Fransa ve SSCB **Müttefik Devletleri** oluşturmuştur.
- ✓ Avrupa'da başlayan savaş tüm dünyaya yayılmıştır.
- ✓ Japonya'ya atılan atom bombalarından sonra savaş sona ermiştir.

Türkiye'nin savaştaki tutumu:

- ✓ Savaşın dışında kalmaya çalışmıştır.
- ✓ Dış politikada denge siyaseti izlemiştir.
- ✓ Savaşın sonunda Birleşmiş Milletler Teşkilatına üye olabilmek için Mihver Devletlere savaş ilan etmiştir.
- ✓ Türkiye, savaş yıllarında kamu sağlığını ve güvenliğini korumak için tedbirler almıştır.

Sonuçları:

- ✓ Dünyada ABD ve SSCB odaklı iki süper güç ortaya çıktı.
- ✓ Devletlerin sınırları değişti.
- ✓ Birleşmiş Milletler Teşkilatı kuruldu.

Avrupa Birliği ve Türkiye

- ✓ 1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğu adıyla kurulan bu örgütün adı 1957'de Avrupa Ekonomik Topluluğu, 1992'de Avrupa Birliği olmuştur.
- ✓ Para birimi eurodur. Bayrağı ve marşı vardır.
- ✓ Türkiye'nin üyelik süreci 1963 yılında başlamıştır. 1980 ihtilali sonrası, Türkiye ile ilişkiler dondurulmuştur. 2005 yılında tam üyelik müzakereleri başlamıştır.

Demokrasi Yolunda Türkiye

- ✓ Atatürk Dönemi'nde çok partili hayata geçilememiştir.
- ✓ II. Dünya Savaşı'nı demokrasiyi savunan devletlerin kazanması Türkiye'de demokratik hayata geçiş çalışmalarını hızlandırdı.
- ✓ 1945 yılında **Millî Kalkınma Partisi** kuruldu. Ardından 1946 yılında **Demokrat Parti** kuruldu. Böylece mecliste farklı görüşlerin de temsil edilme imkânı oldu.

Körfez Savaşları ve Türkiye

- ✓ I. Körfez Savaşı Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle başladı.
- ✓ Koalisyon güçleri karşısında başarısız olan Irak, bölgeden çekildi.
- ✓ Bu dönemde Irak'a ambargo uygulandı.
- ✓ II. Körfez Savaşı'nda Irak terörü desteklediği gerekçesiyle koalisyon güçlerinin işgaline uğradı.
- ✓ Körfez Savaşlarından Türkiye olumsuz etkilenmiştir. (Ambargo, mülteciler, terör ve bölgede oluşan otorite boşluğu)

Doğal Kaynaklarımız

- ✓ Ülkemiz önemli enerji kaynaklarına sahip ülkelerle, bu enerjiye ihtiyaç duyan ülkeler arasında köprü konumundadır.
- ✓ Ülkemiz **bor, boraks, toryum** gibi değerli madenlere de sahiptir.
- ✓ Bu amaçla **MTA** kurulmuştur.
- ✓ Ülkemiz içinde olan ve ülkemizden geçen enerji nakil hatları vardır.

Soğuk Savaş Yılları Türkiye

- ✓ II. Dünya Savaşı sonrası ABD ile SSCB arasında yaşanan rekabet dönemidir.
- ✓ Bu ülkeler dünyayı kendi etki alanına almaya çalışıyordu.
- ✓ Türkiye, ABD yanlısı bir politika takip etmiştir. Marshall Planı'ndan yararlanmıştı.
- ✓ ABD öncülüğünde NATO, SSCB öncülüğünde **Varşova Paktı** kurulmuştur.

ATATÜRK'TEN SONRA TÜRKİYE - II. DÜNYA SAVAŞI VE SONRASI

Türkiye'ye Yönelik Tehditler

- ✓ Bulunduğu konum itibarıyla çok sayıda ülkenin topraklarımız üzerinde emelleri vardır.
- ✓ Bu ülkeler doğrudan ya da dolaylı verdiği tehditlerle ülke bütünlüğümüzü bozmaya çalışmaktadır.
- ✓ Bölücü unsurlar, irtica ve misyonerlik faaliyetleriyle bu amaca ulaşılacak istenmektedir.
- ✓ Bu faaliyetlere karşı çok dikkatli ve bilinçli olunmalıdır.

Türk - Ermeni İlişkileri

- ✓ İlk Ermeni sorunu 1878 Berlin Konferansı'nda ortaya çıktı.
- ✓ Dış devletler Ermenileri isyana teşvik etti. Bunun üzerine çıkarılan **Tehcir Kanunu** ile Ermeniler daha güvenli bölgeye yerleştirildi.
- ✓ **Gümrü, Moskova ve Kars Antlaşması**'yla Türk - Ermeni sınırı belirlendi.
- ✓ 1970 yılından sonra Ermeni terör örgütleri diplomatlarımıza yönelik suikastlere başladı. Ermeniler, soykırım iddalarından dolayı Türkiye'den toprak ve tazminat almak istediler.

Gelişen Türkiye

- ✓ Savaş sonrası ülkemizdeki demokratikleşme ile birlikte siyasi, kültürel ve ekonomik politikalar üretilmeye başlandı.
- ✓ Ekonomik alanda serbest piyasa ekonomisine geçildi.
- ✓ Ulaşım, sağlık, kültür, sanat, spor ve eğitim alanlarında büyük gelişmeler yaşandı.

Herkes İçin İnsan Hakları Sendikaları Kuruldu

- ✓ 1946'da Cemiyetler Kanunu'nda değişiklik yapılarak "**dernek**" kurmak kolaylaştı.
- ✓ Sendikalar kuruldu. (1942)
- ✓ Anayasada işçilere grev hakkı tanındı.
- ✓ Üniversiteler özerk hâle getirildi.
- ✓ 1987'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkı tanındı.

Türk Ordusu Kore'de

- ✓ Kuzey Kore'nin, Güney Kore'ye saldırmasıyla başlamıştır.
- ✓ Türk ordusu, Birleşmiş Milletler gücü içinde yer almıştır.
- ✓ Gösterdiğimiz başarı NATO'ya alınmamızda etkili olmuştur.

Kahraman Türk Ordusu

- ✓ Türk ordusu ülkemizi iç ve dış tehditlere karşı korumuştur.
- ✓ Türk silahlı kuvvetleri dünyada barışın teminatı olan sayılı ordulardandır.
- ✓ Türk ordusu kara, hava, deniz kuvvetlerinden meydana gelir.
- ✓ Kıbrıs Harekâtı'nda uygulanan ambargo nedeniyle araç ve gereçlerini kendisi üretmeye başlamıştır.
- ✓ **Aselsan, Roketsan, Havelsan** ve **Tai** bu amaca ulaşmak için kurulan kuruluşlardır.

Türk Ordusu Kıbrıs'ta

- ✓ İngiltere, 1955'te Kıbrıs'tan çekildi. İngiltere - Yunanistan ve Türkiye arasında Garantörlük Antlaşması imzalandı.
- ✓ Rumlar adayı ele geçirmek için Türklere karşı katliamlara giriştiler.
- ✓ Türkiye, garantörlük yetkisine dayanarak 1974 yılında **Kıbrıs Barış Harekâtı** düzenledi. Bu harekât sonrası ada ikiye bölündü.
- ✓ 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruldu.
- ✓ TSK, soydaşlarımızın güvenliğini sağlamak için adada bulunmaktadır.

Soğuk Savaş Sonrası Türkiye

- ✓ 1922 yılında SSCB kuruldu. SSCB sınırlarını Orta Asya'ya doğru genişletmiştir.
- ✓ 1991 yılında SSCB'nin dağılmasıyla Balkanlarda ve Orta Asya'da bağımsız devletler kurulmuştur.
- ✓ SSCB'den ayrılan Türk cumhuriyetleriyle ilişki kurmak için **TİKA** (Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) kurulmuştur.

Dünya Barışına Katkı

- ✓ Türk ordusu TBMM kararı ile dünya barışına katkı sağlamak için BM ve NATO bünyesinde çeşitli ülkelere asker göndermiştir.
- ✓ Askerî harekâtı destekleme ve gözlemci sıfatıyla barışa katkıda bulunmuştur.